

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Speech Voorzitter

Toespraak van de voorzitter van de Tweede Kamer, Vera Bergkamp, bij de herdenking van Ed van Thijn, Den Haag, dinsdag 25 januari 2022

Aan de orde is de herdenking van Ed van Thijn.

Ik heet de aanwezige familie van harte welkom: zijn vrouw Odette van Thijn-Taminiau, zijn dochters Carla en Marion van Thijn en nichtje Hetty Fentener van Vlissingen. Ik heet ook de minister-president van harte welkom.

En ik wil u allemaal vragen om, voor zover dat mogelijk is, te gaan staan.

'Ed, kijk uit. Het hoogste dat je in de politiek kunt bereiken, is dat tweederde van de mensen een hekel aan je krijgt.'

Vader Sal van Thijn had zo zijn twijfels, toen zijn zoon zijn eerste stappen in de politiek zette.

Eigenlijk wilde Ed journalist worden.

Maar tijdens een studiejaar in een onrustig Parijs ontwaakte in hem een politieke hartstocht.

Hij is getuige van opstand en wordt op straat in elkaar geslagen, vanwege zijn Joodse afkomst.

In de zoekende denker die hij was, ontwaakte toen een bevlogen idealist.

En dat idealisme bracht hem in de politiek.

Hij noemde het zelf 'een uit de hand gelopen oponthoud.'

Als politicus bleef hij observeren, vragen stellen en schrijven - als een journalist.

Hij ordende zijn gedachten met een gouden pen.

Zo schreef hij de mislukte formatie van het tweede Kabinet Den Uyl in 1977 van zich af in zijn *Dagboek van een Onderhandelaar*.

Het is een kwetsbaar relaas van hoge idealen, tactische manoeuvres en goedbedoelde politieke uitglijders.

En daarmee is het boek een pleidooi tegen de hardnekkige gedachte dat het politieke spel alleen maar list en strategie is.

Bij Ed van Thijn was het mensenwerk: een zoektocht naar harmonie door een hardnekkige optimist.

Bijvoorbeeld als in de formatie zijn favoriete onderwerpen besproken worden.

Ik citeer uit zijn dagboek:

'Begeerte raakt mij aan ... Een fascinerende uitdaging: de democratisering van het staatsapparaat, de bestuurlijke reorganisatie, het overheidspersoonsbeleid, tolerantie en veiligheid, mensenrechten en minderheidsgroepen en, niet te vergeten, staatkundige vernieuwing. De bezeten democraat in mij wordt onrustig.' - einde citaat

Uiteindelijk dient de gepassioneerde democraat Van Thijn tweemaal heel kort als minister van Binnenlandse Zaken.

Maar zijn gedrevenheid voor het openbaar bestuur leefde hij volop uit in zijn geliefde Amsterdam.

Een hele generatie Amsterdammers leerde Ed van Thijn kennen als een echte Mokumse burgervader.

Streng als het moet, zacht als het kan.

Genuanceerd en intellectueel.

Wars van generalisaties en borrelpraat.

"Ik sta voor politieke correctheid," zei hij in 2003 in Het Parool. "Dat is het grootste scheldwoord van deze tijd, maar ik vind dat je fatsoenlijk met elkaar om dient te gaan. Het elementaire fatsoen dat je elkaar niet kwetst en beledigt. Ik gruw met alles wat ik in me heb van een samenleving waarin wordt geaccepteerd dat je iedereen voor rotte vis kunt uitmaken."

Maar vergis je niet: Ed van Thijn kon vurig en idealistisch zijn, met een welgemeende krachtterm tussendoor.

Maar het volgende moment was hij weer vrolijk sarcastisch en vol zelfspot.

Een bestuurder die fouten durfde te maken, ze eerlijk toegaf en er ook nog op reflecteerde.

Als hoogleraar dook hij daar dieper in.

Hij onderzocht de ministeriële verantwoordelijkheid, bewindspersonen die 'sorry' zeggen en weer doorgaan en de rol van het parlement daarbij.

Maar hij onderzocht ook zichzelf.

Al schrijvend en zoekend vond hij de kern van zijn hartstocht - en vatte die pijnlijk simpel samen:

'Ik had dood moeten zijn op mijn tiende.'

Want ook dat was Ed van Thijn: iemand die als kleine jongen leefde met de holocaust op zijn hielen. Die in vijf jaar achttien onderduikadressen en tweemaal kamp Westerbork van binnen zag.

Maar: hij overleefde.

Hoe ouder hij werd, hoe meer hij zich daarmee verzoende.

Ed van Thijn werd, zoals hij zelf zei, steeds joodser.

'Ik leef niet in het verleden, maar het verleden leeft wel in mij.'

Er sluimerde in hem een heilige woede over de angst, vernedering en ongelijkheid, die mensen wordt aangedaan.

Zoals hij in de krant eens zei: *'Er is ook eens over mij heen gelopen.'*

Hij zag de politieke cultuur de laatste twintig jaar met lede ogen aan: te hard, te zakelijk.

'Ik ben uit de tijd gelopen', zei hij. *'Ik sta ernaast. Al heeft een sociaal- democraat nooit vrede met de tijdgeest, omdat het altijd anders moet.'*

Hoewel het lichaam de laatste jaren tegenstribbelde,
bleef hij aandacht vragen voor het lot van
vluchtelingen.

Hij bleef waarschuwen tegen polarisatie om het
polariseren.

Tegelijk was Ed van Thijn dankbaar.

Voor een lang leven, juist ná zijn tiende.

En voor de rol die hij in zijn geliefde democratie mocht
spelen.

We gedenken hem als een warm en bevlogen man

Een daadkrachtige denker.

Stadsman en staatsman.

We wensen zijn vrouw, kinderen, kleinkinderen en
andere nabestaanden, de fractie veel sterkte toe bij het
verwerken van dit grote verlies.